

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб Колас

Пейджинговую связь
редакция обеспечивает
компания
МОБИКОМ
пейджинг-система
(017) 222-46-51
(017) 222-46-52

Кальченко & К°
Полный спектр
услуг по ремонту
и обслуживанию
автомобилей
Адрес: г. Минск, пр. Мухоморова, д. 10
Тел. (017) 223-70-13

По поводу

Александр Потупа,
вице-президент
Белорусского Союза
предпринимателей

С юбилейчиком!

Именно четыре года назад, 20 августа 1994 года, произошла Великая Деноминация — описание целого нуля с белорусских «зайчиков», просто изменение масштаба в 10 раз. И с тех пор мы имеем дело с бумагами, на которых обозначен тот номинал, который и следует упоминать вслух.

В сущности, это была вполне хулиганская реформация, оставившая черныш след в душах главных бухгалтеров и их персональных компьютеров. Посреди месяца — скачок в отчетности! Впрочем, речь не о том.

Итак, 17 августа первого года президентства А. Лукашенко доллар США стоил 32800 белорусских рублей, немецкая марка — 21 060 руб. 21 коп., российский рубль — 17 руб. 60 коп. А 20 августа, то есть в день деноминации, соответственно — 3395, 2186,8 и 1,78. От этих цифр и надо отталкиваться, оценивая членство в «Белорусском Союзе предпринимателей».

Доллар по официальному курсу нашего Нацбанка возрос за прошедшее время в 13 раз, марка — в 11,5, российский рубль — в 4 раза. По реальному внешнему курсу (это называется для нерезидентов) доллар подскочил почти в 33 раза, а российский рубль — почти в 9 раз! По последним известным мне данным «зайчик» преодолел кросс-курс в 110 000 за 1 доллар. И, по правде говоря, не вижу сил, которые воспрепятствовали бы взятию рубежа в 120 000.

Многолетними усилиями руководства «зайчик» стал практически полностью замкнутой валютой, не интересующей даже славяно-братско-союзную Россию, к которой привязано две трети нашего внешнеэкономического оборота.

Плюс взрывообразный финансовый кризис самой упомянутой союзницы.

Пора подводить печальные юбилейные итоги, воздавая должное мудрой многовекторной и крайне многоословной экономической (и всякой иной!) политике президента А. Лукашенко.

Практически начисто разрушены отношения с Западом. Контакты с ведущими международными финансовыми институтами типа Всемирного банка и Международного валютного фонда сведены к прощальному знакомству издала.

Оттуда никто не подает руку помощи, многократно покусаив. Назойливая привязка к захлебнувшейся в воровстве планетарного масштаба и кизирно-форменных благоглупостях России дает свои плоды. Ситуация очень напоминает гигантский самосвал, несущийся по горной российской дороге к трактору «Беларусь». Внутри страны в основных чертах реставрирован тот еще режим с «руководящей и направляющей» Президенту рою. Не желаясь поддаться никакому реальному контролю и потому не способной к оперативной и реалистической корректировке курса.

В общем, с юбилеем, торжествующие товарищи и задержавшиеся на свой страх и риск господа! Нас всех немаленько деноминировали — так нам и надо. И братскую Россию — тоже с замечательным имперским юбилеем. Ровно 400 лет назад российские дружины разгромили хана Кучума и, как считается, окончательно покорили Сибирь. К которой с тех пор и прирастают их наследники. Судя по счетам в западных банках, процветанию Москвы и благоустройству сибирских просторов, прирастают хорошо. С большим аппетитом.

А ровно 30 лет назад — в ночь с 20 на 21 августа 1968 года — советские танки вошли в Чехословакию... Очень юбилейный месяц этот август.

Великая Деноминация продолжается.

У Гродзенскай вобласці будзе створаны першы ў Беларусі дом-інтэрнат для састарэлых і інвалідаў, якія вярнуліся з месцаў пазбаўлення волі

У вёсцы Варыня Астравецкага раёна будзе створаны дом-інтэрнат для састарэлых і інвалідаў, якія вярнуліся з месцаў пазбаўлення волі. Раўнанне аб гэтым прыняў Гродзенскі аблвы-

канкам. Незвычайны дом-інтэрнат будзе першай устаноўай такога роду ў Беларусі і прыме 30 чалавек.

Ася КУНІЦКАЯ.

На папільне пад Барысавам пачаліся падводныя ваджэнні танкістаў 120-й мотастралковай дывізіі

На папільне «Белая Лужа» пад Барысавам (Мінская вобласць) на рэч Бярэзіна пачаліся практычныя заняткі па падводным ваджэнні танкавых падраздзяленняў 120-й мотастралковай дывізіі Узброеных Сіл Рэспублікі. Правадзяцца падобныя вучэбныя мерапрыемствы было прыпынена ў вайсковых некалькі гадоў таму. Вышчэражэнне складалі толькі часці 28-га армейскага

корпусу беларускага войска. У гэтым аб'яднанні падводныя ваджэнні праводзіліся рэгулярна. Адначасова з падводным ваджэннем вайнаў-танкістаў у «Белай Лужы» на Бярэзіне пройдуць і практычныя заняткі мотастралковых падраздзяленняў дывізіі па ваджэнні баявых машын пяхоты і бронетранспартэраў на плаву.

Алег САКАЛОЎ, БелаПАН.

Здарэнні

Ртутная эпідэмія ў Віцебску

Надзвычайныя здарэнні са з'яўленнем у розных кутках Віцебска ртутнай эпідэмія сталіся індэксам трагічнай і паўтарываюцца з пэўнай перыядычнасцю. Спецыялісты аварыйна-выратавальнага атрада «Віцебск» выявілі на апрацоўшчым заводзе мясцовасці ў школу і на Полацкім рынку. Цяпер ім прыйшлося папрацаваць і на адной з гарадскіх вуліц, дзе было зафіксавана 800 грамаў ртутнай ат-

рутнай вадкасці. Выратавальнікам прыйшлося правесці апрацоўку тэрыторыі, каб адвесці ад людзей блу. На шчасце, удалося знайсці яшчэ больш за 5 кілаграмаў ртуты ў сасудах, якія не паспелі выкарыстаць для чорнай справы. Пакуль аператыўныя меры прыняты не прывялі да затрымання асоб, якія з'яўляюцца гэтым небяспечным гульнямі.

Уладзімір КАПУСЦІН.

Надвор'е

Сіноптыкі нічым парадваць не могуць

20 жніўня ў паўднёвай палове краіны, а 21—23 на большай частцы — дажджы, наваліны, у асобных раёнах моцныя ліўні.

20—22-га ў паўднёвых і ўсходніх раёнах ночы 11—16 градусаў цяпла, днём — 19—24 градусаў цяпла. На паўночным усходзе краіны днём будзе цяплей — +22, +27 градусаў. 22—23 жніўня дзённая тэмпература тут знізіцца да 16—21 градуса цяпла, чакаецца град.

БелТА.

Безбожнікі!

Воровали у детей

Операцию по задержанию расхитителей продуктов из пионерского лагеря «Колос» провели сотрудники отдела по борьбе с эко-

номической преступностью Витебского районного отдела внутренних дел.

Сначала были обнаружены продукты питания (3 пачки сливочного масла, кетчуп, джем и т.д.) в машине директора лагеря. Затем предназначавшиеся детям продукты

были найдены в кабинете бухгалтера. Ну а самый крупный «улов» оказался в домике сторожа, где жила шеф-повар. Там был обнаружен тайник, в котором хранились консервы, масло, сгущенное молоко и другие продукты. Огромный холодильник был забит мясом.

Заметая следы, работники кухни выносили продукты за забор охраняемой территории лагеря. В лесу были найдены твор,

печенье, молоко и кефир в пакетах, крупа и т.д. По предварительным подсчетам, у детей украдено продуктов на сумму около 40 миллионов белорусских рублей.

На снимках: продукты питания, изъятые у директора и главбуха лагеря; продукты питания, найденные в лесу; шеф-повар и тайник, обнаруженный в домике, где она жила.

Фото Александра ХИТРОВА, БелТА.

Отовсюду

Литва

Недобросовестность в строительстве нефтетерминала в Бутинге грозит серьезными последствиями для страны

Нефтетерминал в Бутинге должен быть построен качественно со всех точек зрения — экологической, технической и проведения работ, заявил президент Валдас Адамкус.

Комментируя публикацию в газете «Республика» о возможности экологической катастрофы в Бутинге из-за плохого качества строительных работ, президент заявил, что он не знал о недобросовестном строительстве терминала и понимает, что это грозит серьезными последствиями для страны.

Как отмечают авторы статьи, опубликованной в газете «Республика», Литве и Латвии грозит серьезная экологическая катастрофа, так как на нефтетерминале в Бутинге, который находится в Литве, не было предусмотрено в проекте. Глава государства подчеркнул, что Литва желает иметь надежный и современный нефтетерминал. «Любой брак может разрушить эти планы, поэтому отныне за всеми работами наблюдение пойдет на самом высшем уровне».

В Адамкус заявил, что намерен лично следить за тем, как исправляются допущенные ошибки и преломляется возможность появления новых.

Молдова

Правительство поставило точку в дебатах о целесообразности транзита радиоактивных материалов из Болгарии в Россию

Правительство Молдовы дало официальное разрешение на транзит радиоактивных материалов из Болгарии в Россию.

Одновременно Кабинет министров решил отправить двух болгарских специалистов в Болгарию, чтобы они проследили за погрузкой радиоактивных материалов, которые предстоит везти транзитом через территорию Молдовы.

Таким образом, правительство поставило точку в дебатах относительно целесообразности разрешения этого транзита.

Правые партии выступили категорически против, мотивируя это тем, что проезд поезда представляет опасность для здоровья населения Молдовы.

Однако руководство парламента и правительства настояло на разрешении транзита в соответствии с подписанным соглашением между Болгарией и Россией. Согласно документу, радиоактивные отходы предполагается перевезти в начале сентября с атомной электростанции в Козлодуже (Болгария) на переработку в Арамакс. За транзит поезда через свою территорию правительство Молдовы получит от Болгарии 50 тысяч долларов, а в случае аварии — компенсацию в размере 5 млн. долларов.

На заседании правительства Молдовы несколько его членов выступили категорически против транзита.

Премьер Ион Чубук, выступая на заседании правительства,

Таджикистан

Оппозиция предлагает вынести на суд народа вопрос о наличии в Конституции понятия «светское государство»

Руководство Объединенной оппозиции (ОПО) предлагает при внесении дополнений и изменений в Конституцию Республики Таджикистан вынести на референдум вопрос о сохранении в Основном законе страны понятия «светское государство».

В заявлении ОПО, в котором обосновывается эта инициатива, таджикская оппозиция подчеркивает необходимость уважения прав человека, национальных и религиозных ценностей, политических и мировоззренческих свобод.

«Мы выступаем за такое общество, в котором нет места национализму, местному этноцентризму, религиозному и политическому экстремизму», — говорится в заявлении ОПО.

В документе выражено убеждение в том, что в Таджикистане не должны действовать законы, которые подталкивают к радикальным действиям или ограничивают политическую деятельность той

или иной части граждан и навязывают обществу определенное мировоззрение.

По мнению ОПО, определение государственного строя как светского, записанное в статье 1 Конституции, противоречит другим статьям Основного закона, а также демократическим ценностям. Кроме того, наличие подобной нормы в Конституции, как считают авторы заявления, «не соответствует менталитету таджикского общества, что может стать причиной значительных проблем и многих противоречий».

Комментируя «Интерфакс» заявление ОТО, госсоветник президента по связям с парламентом и правовым вопросам Халифобхо Хамидов отметил, что светский, демократический и социальный характер государства закреплен в первой главе Конституции, состоящей из 13 статей. Эти статьи, напомнил Х.Хамидов, не подлежат изменению даже на референдуме.

21 жніўня ў Мінску пройдзе акцыя пакаення ў сувязі з 30-й гадавінай уводу савецкіх войскаў у Чэхаславакію

21 жніўня з 15.00 да 18.00 у Мінску пройдзе санкцыянаваная Мінгарвыканкамам акцыя пакаення ў сувязі з 30-й гадавінай уводу савецкіх войскаў у Чэхаславакію. Пікет, арганізаваны актывістамі Харты-97, пройдзе ў скверы на скрыжаванні вуліц Няміга і Гарадскіх вал. У ім будуць удзельнічаць некалькі неспасадных удзельнікаў уводу войскаў у Чэхаславакію, якія аджунуліся на заклік дэпутата Вархунага

Савета 13-га склікання капітана II ранга журналіста Валерыя Шчукіна прыгадаць падзеі 30-гадовай даўніны.

Як сказаў адзін з арганізатараў пікету Мікалай Халезін, «галоўная мэта акцыі — нагадаць людзям пра ганебныя старонкі нядаўняга мінулага і папрасіць прабачэння ў народаў Чэхіі і Славакіі».

Генадзь БАРБАРЫЧ.

Археалагі вядуць раскопкі на месцы ўзвараннага ў 1936 годзе Свята-Успенскага сабору ў Віцебску

Археалагі Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Рэспублікі Беларусь вядуць раскопкі на месцы ўзвараннага ў 1936 годзе Свята-Успенскага сабору ў Віцебску. Даследаванні зноўляюцца тут рэшткаў старадаўняга помніка, дазваляюць сучасным інжынерам-будавнікам правесці

намечанае аднаўленне храма ў найбольш дакладнай адпаведнасці з яго гістарычным «правадзім». Там часам мясцовыя пражывальнікі зноў праводзілі збор ахвяраванняў на адраджэнне храма.

Яўген ГАЙ, БелаПАН.

SOS!

...Каб бараніць усё беларускае

Дарэгі сябры, суайчыннікі, а таксама грамадзяне іншых краін, каму небяжачна лёс беларускай мовы? Вядома!

Наша краіна перажывае нягледзячы на гэтае адраджэнне, якое шырока разгарнулася ў канцы 80-х і ў пачатку 90-х гадоў, сутэра моцнае супрацьстаяння з боку антыбеларускіх сіл. Масавыя зачыненні беларускіх школ і класаў, скарачэнні беларускамоўнага выдання. Былі выпадкі, калі людзей на вуліцах арыштоўвалі за тое, што яны размаўлялі па-беларуску.

У гэтых умовах Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны з'яўляецца практычна адзінай грамадскай непадпарадкаванай арганізацыяй, якая бараніць усё беларускае.

Цяпер наша арганізацыя трапіла ў надзвычайнае становішча. Спэцыяльнае фінансаванне газеты «Наша слова», хутка ўжо

году, як яна выходзіць за ахвяравання сяброў ТБМ. Мы не можам знайсці сродкаў на выданне мажорытэтных выданняў канферэнцый «Дыскімініцыя беларускай мовы». Мінскі абласны гаспадарчы суд прад'явіў судовыя санкцыі па даўгатах за арэндную плату за памяшканне сядзібы ТБМ.

Звяртаемся да Вас з просьбай аказаць Таварыству разнаўную матэрыяльную падтрымку. Загадаўшы прадпрыемствам, установам, арганізацыям, рухам і партыям, асобным грамадзянам, якія аджунулі на нашу просьбу. Спіс ахвяраванняў па іх жаданні будзе надрукаваны.

Разліковы рахунак: 301521330014 код 764 у Гарынацкіх Белбеліскага г. Мінска.

Паштовы адрас: 220095, Мінск-95, паштовае скрынка №34 (Трусына Алеся, першым наместнікам старшын Рады ТБМ).

Скаржыны Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны.

Трагедыя

Трапіў у пастарунак і загінуў

Неспадзяванна смерць маладога новапалачаніна Сяргея Ганебнага ўзрушыла многіх жыхароў горада нафтаіжыцка, бо нейкае дачыненне да трагедыі мела мясцовыя міліцыя. Нябожчыка, які перад гэтым правёў вечар у рэстаране разам з сябрамі, дзяржаўны нагляд міліцыі забарэ з абезьдзяненай залы і павёз у медыцынцэнтры. Аднак там не было ўжо ніводнага свабоднага месца, паколькі на многіх прадпрыемствах атрымалі зарплату і па традыцыі «замачалі» гэту падзею.

Адпачыўшы бы пры гэтым чалавек на падпалку, або, як практыкуюць у нармальным краінах, даставіў ашуканку, а разабраўшыся па паршальнікам парадку потым. У беларускай рэчаіснасці абавязкова трэба зламаць, прынізіць суайчынніка. Восі і С. Ганебнага прывезлі ў гарадзкіх міліцыі і кінулі ў камеру. Складана будзе ўсталяваць цяпер, якім чынам аб'явіліся за ахвярай у пастарунак і што ён адчуваў у той момант за кратамі. Вядома толькі, што падраніў дзяжурнага афіцэра, маёр

А.Дубоўскі склаў пратакол аб дрэнным хуліганстве з нагоды таго, што ў рэстаране была разбіта мішка. Пры гэтым як быццам некалькі разоў ударыў затрыманых дубіняй.

Уладзімір ШЫК.

Дзікуства

Д'ябальскія забавы ў ложку

Калі супрацоўнікі Полацкага РАУС затрымалі аднаго з жыхароў невалікай вёскі раёна, які быў шакіраваны ўчынкам гэтага гора-бавіцкі. 31-гадовага беспараўна ў сваім маральным падзеі з'яўляўся настолькі далёка, што ганебным чынам звязваў сваю трохгадовую дачку. Па ўзбуджанай крымінальнай справе зараз праводзяцца неабходныя мерыпрыемствы, неўзабаве суд вынесе суровы прысуд. Гэтая дзіўная гісторыя нораваў нашых дзён прымусіла аб многім задумацца.

Нездароўе перад гэтым судовая калегія па крымінальных

справах Віцебскага абласнога суда прыгаварыла 29-гадовага жыхарова з гэтага ж раёна А.Шура да 8 гадоў пазбаўлення волі за паўторную спробу згвалтавання вучаніцы 2-га класа. Крыху старэйшы за яго ўдавец з Бешанавіцкага раёна А.Цімафей у другі раз адправіўша на нары за падобнае распуснае дзеянне. Заарэсца, за тры дзень у вобласці фіксуецца 3—4 такія злачынствы, і сёння не толькі малая дзяўчынка, але і пенсіонеркі не могуць адчуваць сябе ў поўнай бяспецы.

Віктар ШЫМЧЫК.

Спасибо!

За здаров'ем — в «Дудутки»

Не перастае ўпываць сваіх посетітэляў Музей матэрыяльнай культуры «Дудуткі», располжэнны ў трыццаці кілометрах ад Мінска на рэке Пціч. Едзінае ў рэспубліцы ветэраннае мелнішча — старыныны дзействуючы экспанат, конышоны са знакамітымі рысакамі, катанне на ослике і прогулкі на карэтах — все это и многое другое можно увидеть только здесь. И еще ежесезонно купальские «фесты» — старыныны многочисленные гости и почитатели старыныны классической музыки. Изюминкой «фесты» в этом году стала презентация хлебопечки, где старыныны процесс печения хлеба отработан до мелочей от

помолоты муки до выпечки хлеба по особому дудуткинскому рецепту. И этот спектакль хлебопечки со старыныныны обрядами показывают посетітэляў Музея. На очереди открытие сырельны на базе местной животноводческой фермы.

Этим летом фирма «Полифакт» и ООО «Дудутки-тур» в очередной раз уловили все. На целый месяц они «отдали» Музей детскому лагерю под поэтическим названием «Мялына». 30 ребятнелік 9—13 лет, часть з них сироты, остальные из малообеспеченных, социальна не защищенных семей из Мінска і Мінскай абласці отдохнулі здесь і поправілі свое здароўе. А задоўга і прыбылілісь к

ремеслам Музея: познали секреты гончарного мастерства, старыныны кузню, научились ухаживать за лошадью, ездить верхом и грести на лодке. А еще дети собрали гербарий и постигли науку флористики.

Помощь осуществить эту идею оздоровления Музею помогли спонсоры — гражданіны Голландія Вільям Милдзелькоп і АКБ «Инфобанк». За что им огромное спасибо! Ну а Музею — так держати!

Галина ШАРАЕВА. На снимках: в кузнице Музея матэрыяльнай культуры «Дудуткі» ребята мастерили с удовольствием; поднятие флага на линейке.

Мятламанія, альбо Што хаваецца за арганізацыяй прэзідэнцкіх паездак у народ

Пра маршэвую пасадку прэзідэнта А. Лукашэвіча на Пастаўшчыну ў райцэнтры загаварылі ўжо сёлётай вясной. Скептыкі казалі, што ён не прыдзе. Бо год назад сюды ўжо наведаўся і больш тут няма чаму кіраўніку дзяржавы рабіць. Але калі за тыдзень да ягонага відэа ў горадзе пачалі актыўна мясіць вуліцы і наводзіць усюды парад, усё зразумела: хутка трэба чакаць высокага гасця. Неўзабаве было афіцыйна аб'яўлена, што ў ходзе рабочых паездак А. Лукашэвіч азіяеішыш з убожскай ураджаю, станам гандалі і забеспячэннем насельніцтва прадуктамі і праматарамі, а затым наведзе нацыянальны парк "Браслаўскія азёры".

Паставы ў пачатку лета ўжо актыўна ўпрыгожвалі ўсёй грамадой, калі рыхтаваліся прыняць традыцыйны мікрамаршэвы фестываль "Народная музыка". Стараюцца і аэстатні час паўсюдна падтрымліваць чысціню і парадка, бо гэта з'яўляецца зонай асаблівай урочайнай улады. Тым не менш напярэдадні відэа "народнага прэзідэнта" ў мястэчку налічылі ніколі нябачаны ахвяжы. Нават у налёзду пад джэкшам працягвалі фарбаваць чатырохпавярковы будынак райвыканкама, не спыняючы работу на цэнтральным гастронаме глыбокай ночы.

Іншы раз гэтага мітусіцца з генеральнай чыстай набывала анаскантычныя формы, бетонную сцяну мікасамбінга былі трываць. Спачатку праца не задымлялася з-за дажджу, які змыў фарбу. Толькі перамалявалі, як машыны зашчэкалі сцяну бруднай вадой з лужынамі. Усёсудзі насураправілі з псіхіятрычнай балыны паступілі прасцей і з дапамогай персаналу і хворых анучамі памылі да ночы свой ухастак бетонана плоту. Яны за суткі да сукстрым гасілі са стэпідна служавыя нібы мурашы, мылі вокны, рабочыя мялі вуліцы і тротуары — усюды наводзілі адмысловы глянд. Зразумела, прыйшоўшы латрышчы немаля грошы, але ж пасля гэтага горад нібы памаладзёў і крыху набавіў еўрапейскі лоск.

Во ўсякім разе прайсёцца па ім было прысуджана. Не пацешыліся, толькі аўтабілістам, бо для іх рух у цэнтры быў перакрыты. Аднак у большасці матазінаў навізарыя вільзныя чэргі. Людзі, нівучаныя нядоўмі савецкім мінулым, разлічвалі, што ў крамы будзе завезена шмат чаго. Гандляры сапраўды паспелі, і ў продажы былі і 3-4 туганукаў каўбас, сардэчкі, сасіскі, ячмён. Воць толькі самяя танная з іх каштавала больш за 100 тысяч рублёў за кілаграм.

Натоеў сабраўшыся на плошчы Леніна быў такі вялікі, што складала ўражанне, што значная частка горада не працуе.

Так яно і ёсць на самой справе, бо ўзровень беспарадка тут — адзін з самых высокіх па краіне. Працяглае час засталося без працы каля дзюж тысяч чалавек, на адно свабоднае месца прэтэндуюць 27 такіх абяздоленых. Не ўдалося прэзідэнту "запусціць заводу", які абяцаў перад выбарамі. На буйнейшым мясцовым прадпрыемстве — заводзе радыёкампанентаў "Беліт" — за 1600 работнікаў шпер засталася менш за 500 працоўных, і заняты яны толькі 4 дні ў тыдзень.

Акрамя гэтага прадпрыемства са стратмі працуюць шклозавод "Гута", завод жалезабетонных вырабаў, у заняпадзе кансервавы завод, дзве меліратыўныя арганізацыі, аўтапрадпрыемства, камунальная гаспадарка. Нягледзячы на ​​гэтыя ўзровень беспарадка, у сельскай гаспадарцы 6 калтасіў знізілі вытворчасць малака і мяса, 10 калтасіў, у тым ліку аграбудфрма "Расвет", нават не пачалі ўзводзіць жыллі з-за адсутнасці сродкаў. Намычаліся ж прэзідэнцкай праграмай да канца года ўзвесці ў кожнай па 4 дамы. У 16 гаспадарак раёна ўраджайнасць збавжаваў у межах 16—18 цэнтнераў з гектара. Але аб гэтым дзяржаўныя газеты, радыё і тэлебачанне прамаўчаюць, а буюць звыкла трубіць аб прайспянасці ўзятага курсу, эканамічным росце і ўдзяне.

Людзі, што сабраліся сустракаць "бацьку", між тым гаварылі, як цяжка стала жыць, і чырпліва чакалі, што ён скажа на гэты конт ці абмядзесці. Чакаць жа ім прыйшлося доўга, бо верталёт прылятаўшы на аэрадроме мясцовага пагранічнай эскадрылі каля 11 гадзін дня. Са сьвістам пранёсёцца па вуліцах прэзідэнцкі картэж з чорных лямінуаў і машын аховы. Не спыніўся, каб хоць павітаць людзей "усенародна на абраны". Ён паліваў аглядаць палі, маладзін завод пасля рэканструкцыі. Нарэшце змалі перавісі дух здаровых маладзін у камуфляжнай форме, якім прыйшлося папаўсца на сонцы.

Пэўна, зразумелі сваю памылку, прэзідэнт праз якую гадзіну зноў з'явіўся на плошчы і хвілін з 15 пагуляў з натоўпам. Людзі паскарыліся яму на адсутнасць работ, маліны пексці, пачыталіся пра перспектывы жыллёвага будаўніцтва, узнялі іншыя дробныя пытанні, якія А. Лукашэвіч зусім справяляў папракмандаваў вырашыць з мясцовай "вертыкалкай". Быў на гэтай сустрэчы нічч адзін шканы момант.

"Мы ўсе Вас, Аляксандр Рыгоравіч, любім, мы мексцовага кіраўніка Чэпіка — не", — пачуліся галасы гараджан. Пацуюць такое ад народа напярэдадні свайго заўтрашняга 50-гадовага юбілея стала цяжкім маральным ударам для пайнамковага прадстаўніка прэзідэнта ў гэтай мясцовасці.

У большасці сваёй плошча гуляла, заліўная прыгажосцю Лукашэвіч як мужчыны, а таксама ягонай выдатнай формай і загартукай. Прада, нямаюча сустрэў я людзей зусім з іншым настроям. Адамі лздок апамаўся, што спэцыфічна на прымё да ўрача у балыніцу, бо на гэты момант рух аўтобусу быў часова прыпынены. Некаторыя абураліся, каліжкі ж народных трояш патабруюць гэтыя пышыны наведанні разгіннаў і што яны могуць змяніць да лепшага ў нашым няпрямным жыцці. "У цэнтры такая паказука, — гаварылі міе пастаўчане, — а на асобных вуліцах — лужы, грязь, выбоины. Там, канешне, не павесілі б Лукашэвічу".

Падалося і мне, што прыскаў ён сюды больш не з практычнай, а, хутчэй, з азыямленчай мэтай. Не нады ішавя паслухаць тых жа рабочых з завода "Беліт" або сельскіх працаўнікоў з калтасяў "Праўда", "25-ты лартэсаў", "Сіят перамогі" і іншых, якія ануліліся сёння ў няпростай эканамічнай сітуацыі. Ды і шыра адказаў, глядзячы ў вочы людзей, які жыць далей, які выйсі з крызісу, Лукашэвіч было б няпростым. Зразумела, калі не размаўляў звыклымі штампамі, разлічаным больш на знешні, прапагандысцкі эффект.

Найбольш удала на гэты конт выказаўся ў размове са мной адзін ветэран. "Няўжо Лукашэвіч так даспадобы гэтыя "пацёмкінскія вёскі", што паслужыў узводзіць перад ім? — не мог зразумець стары чалавек. А вось за польскіх часам, расказваў ён мне, калі ў Паставы прыязжалі высокія госці з Варшавы ці Вільні, жыжыры свядомыя нішто не рабілі для арганізацыі сустрач, чы-паказукаў. Нават вуліцы не падмалівалі і апрапалі ў горшак. А то візіёры маглі ўявіць, што заапада добра жыўчы людзі, і падаці павясці. Варта, каб і цяперашняе пакаленне хутчэй зразумела, што нельга спадзявацца на нейкае там цуда, а больш разлічвацца на ўласны розум, сілу і працу. Тады і зможам мы разліна змяніць жыццё да лепшага".

Уладзімір ШЫК. Віцебская вобласць.

Комплект учебников — каждому!

Пока школьники отдыхают, укрепляют здоровье, взрослые строят и ремонтируют для них классные помещения, печатают учебные пособия и другую литературу, словом, делают все, чтобы 1 сентября стало действительно праздником для детей. Коллектив Минского полиграфического комбината имени Якуба Коласа, как всегда, взял на себя основную нагрузку по выпуску школьных учебников. Из ста наименований 73 уже выпущены, еще 25 предстоит освоить в августе. Печатники уверены, что заказы издательства "Вышэйшая школа", "Народная асвета", "Аскара" и других выполнят вовремя.

Фото Геннадия СЕМЕНОВА, БелТА.

Бронзавы бюст Адама Міцкевіча будзе ўстаноўлены ў Гродне

Бронзавы бюст Адама Міцкевіча будзе ўстаноўлены ў Гродне перад будынкам Саюза палякаў Беларусі. Грошы на стварэнне помніка выдзелілі спонсары з Варшавы, у тым ліку і ўлады польскай сталіцы. У сваю чаргу беларускі бок павінен узвесці пастамент для бюста і добраўпарадкаваць тэрыторыю вакол будучага помніка. Плануецца, што бюст Адама Міцкевіча будзе ўстаноўлены ў кастрычніку.

Ас КУНЦЫКА.

3 15 жніўня ў Беларусі на 10 працэнтаў павышаны цэны на белую гарэлку

3 15 жніўня ў Беларусі ў сярдзнім на 10 працэнтаў выраслі цэны на белую гарэлку. Ціпер, напрыклад, паўлітровая бутэлка гарэлкі "Два буслы" ў рознічным гандлі каштуе 73,600 рублёў, "Рускай" — 75,400, "Пшанічнай" і "Сталічнай" — 75,600, "Крышталь-100" — 81,700, "Белая Русь" — 85,500, "Крышталь-Люкс" — 85,800 рублёў. Цяна бутэчкі можа быць рознай у залежнасці ад та тыпу. За апошнія два месяцы белая гарэлка ў Беларусі падаралася ўжо на 20 працэнтаў.

Дзмітрый УЛАСАЎ, БелТА.

Резонанс

Самоатверженный огненный акт витебского правозащитника Алексея Филиппенко воспринят белорусским обществом неоднозначно. "Народная воля" доводит до читателей один из противоречивых толкований.

Заявление правления белорусской секции Международного общества прав человека

Правление белорусской секции Международного общества прав человека выражает сожаление по поводу трагической смерти правозащитника Алексея Филиппенко и выражает соболезнование его родным. Позором покрыли себя те, кто в Новополоцке создал такую ситуацию, при которой стало возможным это событие. Естественно, возникает вопрос: могут ли оставаться и далее на своих должностях все те, кто издевался, осмеливал А. Филиппенко, давая ему советы, толкнул его на такой шаг?

Поступок правозащитника из Новополоцка — яркое подтверждение того, что проблема прав человека в нашем обществе имеет свою актуальность и требует активизации усилий многих людей, общественности в целом. Остается один на один с теми, кто издевался над человеческим достоинством, безразличен к судьбе простого человека, понимает только один язык — язык власти или больших денег, опасно и даже смертельно.

Иван Котляр, председатель правления белорусской секции Международного общества прав человека, профессор Брестского государственного университета.

Паралелі

"Ах, какая ты зараза, Отказала мне два раза..."

У многіх дужа папулярныя "большавіцкія" песні, якія стаяць бізгалузіцкіх, што, слухаючы іх шпер, нават злосьці прападае, дзіўнае, як такое можна было "творыць".

Смело мы в бой пойдем за власть Советов — И, как один, умрем в борьбе за это.

Ужыўся? Усе памерлі ў вялікім змаганні за Саветы і... ніколі не засталася пасля таго "бою". Каму ў такім разе спадарбавіла б "власть Советов"?

У песнях таго часу, закліканых выхоўваць адданасць камуністычным ідэалам, напісаным у парыве той жа адданасці, — безліч недарожнасцей, недакладнасцей, супярэчнасцей. У адной з іх расказваецца, як "сотня юных бойцов из гитлеровских войск на разведку в поля поспкакали". Далей: "...они ехали долго в ночной тишине по широкой украинской степи". Значыцца, "поспкакали в поле", а "ехали... по степи". Але ж поле і стэп — не адно і тое ж. Скажыце ёсць — таксама.

Развядзілі "приехали-приехали" — і ўбачылі: Вдуре вдали у реки застеркали штыки.

Это белогвардейские цепи.

А чаму забіралі пашы штыкі ў ночной цішыні? Не было ж ні сонца, ні месяца. А белавардзейскія "цепі"? Ці гэта разгярнуў у "цепь" белавардзейскі ночу ў стэпе? Смейна, наўна ўсё гэта. Старажыцца паказваў гераізм рэвалюцыянераў, аўтары слоў да песні забываліся і на логіку, і на здаровы сэнс. "Песня про Шер" пачынаецца так: Шер отряд по берегу, Шер издалека, Шер под красным знаменем Командир полка. Голова обвязана, Кровь на рукаве, След кровави стелется По сырой траве.

Песню спявалі не адно дзесяцігоддзе, захапляліся гераізмам легендарнага Шчыра. Але... Атрад ішоў па беразе, залёзку. Значыцца, той бераг доўгі. Едуць доўга, камандзір сцякае крывёю — і ўсім

давадмедыцынскай экспертыза. Значыцца, прыгавораны да прымусовага медыкаментознага лячэння, можна лёгка кантраляваць пры дапамозе аналізу валасоў, выключваючы дарэяг металы. Для суровым разборы, калі пазароны сцявяджэ, што ён не выкарыстоўваў наркатыкі, аналіз валасоў можа быць адзіным доказам яго віны ці невінаватасці.

Акрамя дарожнага паліці, аналіз валасоў цікавіцца су-

Страницы истории

Игорь УСТИМЕНКО

Диверсии Антифашистской лиги

17 июля 1936 года радиостанция города Сеута в испанском Марокко передала сообщение: "Над всей Испанией безоблачное небо". Это вполне безоблачная фраза послужила сигналом для начала фашистского мятежа, возглавленного генералом Франсиско Франко. Испания раскололась на два лагеря — франкистов и республиканцев. Вспыхнула гражданская война, которая, как и все гражданские войны, велась жестоко, кроваво, без правил и ограничений.

Мятеж расколол на две части не только испанское общество, но и весь мир — на тех, кто поддерживал испанскую республику, и тех, кто оказывал помощь франкистам. Это содействие носило разнообразное формы — политические, экономические и военные. Советский Союз принадлежал к числу одних из самых активных и активных сторонников республики. В качестве добровольцев в Испанию прибыло около 2 тысяч советских летчиков, танкистов, артиллеристов и моряков. Советские суда доставляли 648 самолетов, 467 танков и бронемашин, 1526 орудий и минометов, более 20 тысяч пулеметов и полимпольных винтовок, не считая снарядов, авиабомб, патронов и гранат.

Старались по мере сил помочь и страны демократии. Далекая Мексика прислала 155 орудий и боеприпасов на сумму 1,5 миллиона долларов. Кое-что поставили Англия и Франция, но в основном их помощь носила гуманитарный характер — продовольствие, медикаменты и прочее. Даже Польша отправляла в Испанию 72 старых танка "Рено-17".

Но все же эта помощь не шла ни в какое сравнение с той, которую франкистам оказывали Германия и Италия. Гитлер и Муссолини открыто поддерживали "младшего брата" Франсиско Франко. Италия прислала 250 тысяч "добровольцев". Германия — 50 тысяч, в том числе знаменитый воздушный легион "Кондор". Только Муссолини передал Франко 759 самолетов, 950 танков, 3396 орудий и минометов. Итальянские самолеты сбросили на испанские города 11.585 тонн авиабомб. Мир потонул в крови. Германия и Франция с лихвой земли в ходе воздушного налета фашистских бомбардировщиков.

В этих условиях своей военной выбор делали не только страны, но и отдельные люди. Многие из тех, кто понимал растущую угрозу фашизму, отправлялись в Испанию, чтобы с оружием в руках воевать в составе интернациональных бригад. Другое всемерно старались пометать приток оружия и боеприпасов франкистам. Немалую роль здесь сыграли антифашистские настроенные моряки и докеры. Их профсоюз под названием "Международная организация объединенных моряков и докеров" был создан еще в 1935 году. Это была крупная разветвленная организация, включавшая в себя представителей 22 независимых и 19 колониальных стран. В 47 крупных портах мира имелись ее интеркоманды, где среди плавослова велась социальная, политическая и развлекательная работа.

Известие о фашистском мятеже в Испании было воспринято членами Союза антифашистов. Внутри организации была создана Антифашистская лига, поставившая своей целью организацию бойкота судов, плававших под флагами фашистских стран. Возглавили ее коммунистически настроенные лидеры из Германии и скандинавских стран.

Эрист Вольфберг, Свен Лисингер, Вольфганг Вернер и Адольф Байер. На первом этапе большую помощь Лиге оказывали 20 членов Коммунистической партии Германии во главе с Михаэлем. Решено было не останавли-

Личный взгляд

Как ни странно, но именно идеи, которые вначале кажутся абсурдными, часто становятся определяющими.

Традиционный взгляд не терпит роста нового, этого "гадкого утенка". Сожгли на костре ученого, который первым сказал, что земля вертится, сожгли ученого, кто заявил, что "продвижение науки империализм" — генетика, смеялись над недовольным эфрейтором Гитлером, а как хохотали белорусские депутаты над выступлением своего коллеги Лукашенко...

Словом, хочется поделиться некоторыми "абсурдными" рассуждениями. А точнее было бы сказать — нетрадиционными.

1. Откуда опасность?

Опасность имеет одну особенность. Она прихотлива и извечно не с той стороны, с которой ждешь. Многие мировые политики и аналитики выдвигают в ухудшении экологии, расплавлении ядерного оружия, исламе... Но, однажды проснувшись и увидев в кремлевском кресле Александра Григорьевича, размахивающего ядерным чемоданчиком, поймешь, что до экологической катастрофы человечество вряд ли доживет. Найдется много спекулянтов с учеными степенями и общественным признанием, которые нам подобно объяснят, почему это произошло.

Но лучше все же об этом задуматься сейчас, когда еще есть возможность подправить будущее.

Пожалуй, каждый человек, да и общество в целом, всегда мечтает заглянуть в завтрашний день. С этой целью пытаются даже предугадать "наши времена". Но кто из обитателей у нас в доме... Это наш ум. Давно доказано, что люди есть да известных, то всегда можно ожидать третье неизвестное. Нам известно наше прошлое и наше настоящее. Через них можно уверенно протянуть нить в третье — в будущее.

И вот она, эта "умственная нить" выводит в кремлевское кресло А.Г. Будет то выборы, будет то очередная путч, разлит с его участием — доловольно прохладной. Российская глупица, по прикладкам независимых экспертов, готова до 80—90% своих голосов отдать за Лукашенко.

Но Запад не хочет в это верить. Три года назад на крупнейшем Берлинском форуме, который собрал аналитиков и политиков почти со всех европейских столиц, подобные рассуждения ученым улыбаю. Потерю, за восемь лет до начала второй мировой войны лучшие умы из этих же столиц преенебрежительно посмеивались над эфрейтором Гитлером.

Нетрудно заметить, что сейчас главное в деятельности белорусского преемника — не экономика, не наука, а постоянная борьба с оппозицией и нелегальными. Он живет не созиданием, а борьбой, в этом суть его личности. Оказавшись в кремлевском кресле, он сможет лишь расширить рамки этой борьбы на российские регионы и другие страны. На что-то другое он просто не способен. Только вместо резной лубки у него уже будет ядерная лубка.

Иван МАКАЛОВИЧ. Продолжение следует.

Камандаванне Ваенна-паветраных сіл Беларусі прапануе пазабюджэтныя шляхі фінансавання шэрагу відаў узброеных сіл

Улічваючы рэальныя эканамічныя магчымасці дзяржавы, камандаванне Ваенна-паветраных сіл Беларусі прапануе пазабюджэтныя шляхі фінансавання ВПС, рэспублікі. Аб гэтым паведаміў камандаўчы ВПС генерал-маёр Сяргей Булыгін.

Па яго словах, "прааналізавашы колькасць паветраных суднаў, якія маюць ВПС, мы зрабілі вывад, што самацэлы і вертэлітны парк можа скараціць". Пры гэтым "скарачэнню" тэхніку "не проста вывесці за штат, а прапанаваць для рэалізацыі на рынак узбярэжжя". Частку вырачанае сродкаў, лічыць С. Булыгін, "можна было б пусціць на адуналенне рэсурсу аэстатных тэхнікі, г.з. запустіць новыя сістэмы і аграрныя авіяцыйныя рукавікі, якія ў Беларусі, на жаль, не выпускаюцца".

Яшчэ адзін шлях пазабюджэтнага фінансавання ВПС, па словах камандаўчага, заключаецца ў актыўным прыцягненні парка транс-партных самалётаў і верталётаў да перавозкаў грузаў у інтэрэсах народнай гаспадаркі. У гэтым выпадку і з улікам магчымасці выкарыстання атрыманых за гэтыя работы фінансавых сродкаў, якія свяржэцца С. Булыгін, мела б месца дваякая карысць. Першае, атрыманыя сродкі сталі бы "вялікай дапамогай у падтрыманні парку тэхнікі ў справным стане, і па-другое, лётчыкі мела б неабходна налёт гадзін і вялікую на-трэніраванасць".

У ліку іншых накірункаў пазабюджэтнага фінансавання камандаўчы назваў атрыманне сродкаў за пошукава-выратавальнае забеспячэнне палёту паветраных суднаў па рэспубліцы, ускладненне шпер выключна на ВПС, вывазленне авіярамонтных прадпрыемстваў ад падатку на дабаўленую вартасць і вядзенне з дзяржаўных рэальных разлікаў за залучаюча каляровых і каштоўных металаў, якія ўтрымліваюцца ў саставі рэальных тэхнікі.

Алесь САКАЛОЎ.

Гомельскі тлушчавы камбінат спыніў працу з-за адсутнасці сродкаў на закупку сыравіны

Ужо цэлы тыдзень Гомельскі тлушчавы камбінат не працуе з-за адсутнасці сыравіны — алею. У прадпрыемстве няма сродкаў, каб закупіць сыравіну па сусветных цэнах, на што ішомеяні пазарабуча 4 мільёны долараў ЗША, а расійскія і ўкраінскія пастаўшчыкі прапануюць алеі па цэнах, якія не дазваляюць камбінату з-за ўстаноўленага ўзроўню інфляцыі ў 2 працэнтаў у месяц працаваць з прыбыткам.

Рост цэн на алеі прывёў да таго, што на выніках першага паўгоддзя рэнтабэльнасць прадпрыемства складала ўсяго 1,6 працэнта. У апошні

Ірына МАКАВЕЦКАЯ, БелТА.

Наркаманаў можна пазнаць па валасах?

Валасы могуць "расказаць" аб прывычках свайго гаспадарка многае. Вырастаюць прыкладна на 1 см у месяц, яны "складзеныя" інфармацыя аб тым, якія ляркаствы, наркатыкі ці іншыя хімічныя рэчывы прымаў у гэты перыяд чалавек. Такім чынам, калі валасы даўжэйшы 5 см, то адражаныя са святметрам, можна ўста-

Гэты метад шпер праходзіць выпрабаванні на пацэнты шэрага спецыяльнага Швейцарыі, Фінляндыі, Германіі і Канады. Калі ён сапраўды будзе прызнаны незалежным, то знойдзе шырокае прымяненне ва ўсіх краінах Еўрасоюза.

Ірына МАКАВЕЦКАЯ, БелТА.

Организаторы ожидали, что на выставке до 30 сентября побывают 15 млн. человек, а теперь сократили эту оценку до 9 миллионов.

инское стекло. Оно уже частично приватизировано, скоро в руках государства должны будут остаться 25 процентов плюс 1 акция. Там, где раньше расфасовывали и продавали в бутылках, которым потом снарядились крылатые ракеты, сегодня с конвейеров снимают фляконы различной формы. Главным покупателем, приобретающим 60 процентов продукции, — Россия.

«Раньше», говорит генеральный директор Александр Руденко, — содержимым пары пробирок с нашего предприятия можно было уничтожить такой город, как Житомир». Но о провозе ядерных отходов — «естественно, охотнее о будущем. Взяв украинского инновационного фонда кредит размером 500 тыс. долларов, завод поставил новейшее итальянское оборудование. Это должно обеспечить фирме возможность расширяться — сейчас люди остаются на рабочих местах 760 человек, работающих на предприятии. Пока положени-

Новые предприниматели, вне зависимости от того, были ли они раньше на государственных предприятиях или фирма была частной изначально, не очень-то довольны новыми

Первое поразительное откровение случилось ровно 15 лет назад. Олег повез жену в деревню под Астраханью, чтобы познакомиться с ее родителями, которые к тому времени переехали жить на берег Каспия. Его жена Анжелика сказала тогда, что перед революцией ее семья выжила для царской

семьи. Тогда Василий Филатов начал рассказывать. Он описал Ипатьевский дом, где императорскую семью держали в заточении большевики и где ночью 17 июля 1918 года с ней расправились.

Но, сказал Василий своей семье, "не все были убиты". Сыну царя 14-летний Алексей выжил. Он был брошен раненым в грузовик с другими трупами, ухитрился выскользнуть и скрыться, пока не был подобран другими солдатами, доставившими его в деревню, а затем в нескольких километрах от Екатынбурга. Там его приютила семья Филатовых, она выжила его.

ным ласером этого флота, который обслуживается в соответствии с инструкциями.

Двигатели всех остальных машин нуждаются в срочном ремонте. Завод «Рыбинские моторы», который обслуживает двигатели, отказался делать это бесплатно.

Бартерная торговля все еще является самым распространенным методом платежей в российской экономике, где многие компании избегают иметь крупные суммы денег на своих счетах. Российские показатели без-

Конфликт поколений: столкнулись ехавшие навстречу друг другу со скоростью 55 километров в час два „Форда Фиеста” - „дед” и „внук”.

В немецком центре изучения автоаварий устроили столкновение двух «Фордов Фиеста». Небольшое, а боковое, при скорости 55 километров в час. Такие столкновения и происходят чаще всего.

Как говорит профессор Ахенского автогазотранспортного инсти-

Итак, два автомобиля на скорости врезались друг в друга. Буквально за секунду переднее колесо старой «Фиесты» оказалось под водительским сиденьем, опорная рама согнулась, а руль врезался в лицо манекена, пристегнутого ремнем безопасности. Шансов выжить в такой аварии у водителя - всего лишь 50 процентов.

“недострой”, площадь под строительство. Если одним объектом интересуются два человека, то торг уже можно начинать. В одном из аукционов Киева торги закончились уже через 20 минут — каждый знает, чего он хочет. Стартовая цена превышает иногда в 10 раз”.

Что будет, если история Филатова окажется правдой? "Прежде всего мы попросим, чтобы нам вернули фамилию Романов, в том числе на документах, — осторожно отвечает Олег. — Потом посмотрим".

опасности в воздухе, которые никогда не были хорошими, резко ухудшились после распада Советского Союза, когда Аэрофлот раскололся на дюжины региональных авиакомпаний.

Всегда считалось, что правительственные самолеты обслуживаются гораздо лучше, чем принадлежащие коммерческим компаниям. Однако ранее в этом году вертолет с вице-премьером, президентским пресс-секретарем, дочерью президента и его внуком на борту совершил вынужденную посадку.

Сколько мужчин воспевали женскую красоту! Но... Награждая прекрасную половину человечества высокими комплиментами и утонченными эпитетами, они настолько увлеклись поиском этих самых поэтических выражений, что забывали порой о простой истине: Женщины можно просто любить. Молча. Этим, собственно, и занимался не Кубе фотограф Евгений КОКТЫШ.

На снимках: кубинская мадонна, красавица пляжа "Санта Мария"; "Тропикано"

С целью упорядочения консульских сборов за визы в страны-участницы Шенгенского договора германские представительства вводят с 01.09.1998 г. следующие консульские сборы:

Транзитная виза: . . . . . **DM 20**
Виза для частных и деловых поездок на срок пребывания до 30 дней в полугодии: . . . . . **DM 40**
Виза для частных и деловых поездок на срок пребывания от 31 до 90 дней в полугодии
 однократная: . . . . . **DM 60**
 дву- или многократная: . . . . . **DM 70**
Голодовая виза (общий срок пребывания 90 дней, многократный въезд, срок действия 1 год): . . . . . **DM 100**
Национальная германская виза без согласия Ведомства по делам иностранцев, срок действия
до 3-х месяцев: . . . . . **DM 40**
Национальная германская виза без со-

Взимаемые до настоящего времени сборы за услуги телекса в размере 10.000 белорусских рублей упраздняются.

Сборы взимаются **при подаче заявления** на получение визы. В случае отказа в выдаче визы удерживается **сбор за обработку документов** в размере 50%.

Профессор Г. Валленович считает, что еще многое предстоит сделать, дабы обеспечить максимальную безопасность водителя и пассажиров при боковых столкновениях.

Актуальной проблемой остаются педали. Дело в том, что во время инсценированных аварий они перегибались, превращаясь в опасные штыри. Это, кстати, касается не только старенького "Форда".

В 1985 года восстановлению не подлежала. Водителю уцелеть мало.

Фото из журнала «Авто Бильд»

Некалькі гад таму пад агульным кіраўніцтвам доктара гістарычных навук М.Ткачова вядомыя вучоныя Г.Штыхаў, Г.Сагановіч, С.Тарасаў, А.Дзярніковіч, Ю.Бохан, У.Канановіч, У.Амялянчык, В.Герасімаў, С.Таляронак, М.Статкевіч падрыхтавалі кароткі агляд ваеннай гісторыі Беларусі "Забытае слава".

Лічым неабходным азнаёміць з гэтай важнай і цікавай працай чытачоў "Народнай волі".

паднамені". Наро́д наш вы́значаеца патэіямальнай здатнасцю да культуры і далікатнасцю, ахайнісцю і тактоўнасцю. Дэмакратычныя традыцыі беларускай дзяржавы выраблялі ў беларускага людю разліўную галантэрыінасць і лавалу да іншых палітычных суб'ектаў з тым — ініцыянаваць сваё існасцю на ідэяльнасці. Пры гэтым ідэяльнасць і ініцыянаваць сваё існасцю на ідэяльнасці і пераважнага гаспадарства справядку перамагла ў беларуса над калектывісцкімі ідэямі, што не выключала ўзаемадзейнасці ў выпадку патрэбы. Спробы пранікнуць у свой унутраны свет белару дапускае велікі рады. Як іміунітэт на пастаянныя дамаганні "лабарантэ" ў усходу і захаду падлакарываць сабе белару і наявіаць яму свае прынцыпы і погляды фарміраваліся беларуска скарцінасць і недэварыяцыя. Гэтыя ідэі сваё існасцю на ідэяльнасці як і ініцыянаваць сваё існасцю на ідэяльнасці і пераважнага гаспадарства справядку перамагла ў беларуса над калектывісцкімі ідэямі, што не выключала ўзаемадзейнасці ў выпадку патрэбы. Спробы пранікнуць у свой унутраны свет белару дапускае велікі рады. Як іміунітэт на пастаянныя дамаганні "лабарантэ" ў усходу і захаду падлакарываць сабе белару і наявіаць яму свае прынцыпы і погляды фарміраваліся беларуска скарцінасць і недэварыяцыя.

Замкнені і часам схильні да дізнань і роздуму, беларус — натура надзвычай паэтычная. Багацце фантазій і некалькі містычнасць дазволілі беларусаму люду стварыць выключны па багацці фальклор і вырашаць мову, якую А.Міцкевіч называў самай даскандай і найбольш захаванай з усіх славянскіх мов.

Любоў беларусам сваёй Радзімы, як у ёй можа пакінуць толькі пад удывам крайняй неабходнасці, уярэдала іншаземца, асвабіла рускіх, якія аднавілі, што беларусы глыбока прашчэпа думка хава 6 часова развітаццэ з роаднымі мясцінамі". Менавіта гэтая Любоў і павала да сваёй зямлі, а таскама выхадзіла, захапіла падначаліх сваёй уладзе. На пачатку XIII ст. разам з лівіамі, датламі, эстамі — продкамі латышоў і эстонцаў, палачане замігалі за нямецкімі рыцарамі, якія ўварваліся ва ўсюліскую Прыбалтыку. Завабнічым дапамагала каталіцкая царква. Сумеснымі намаганнямі быў створаны

[illegible]

Ліви і татари з лауїх часу плацлі данину поласкім князям і пастаўлялі ім дапаможныя войскі. Задоўга да з'яўлення тут немцаў і ніжнім члэнінам Давіны (па-латыску Даўгавы) знаходзіліся гарады-крэпасці Куконьскі (цяпер Конжэскэ) і Гершыце (Ерсіка), якімі кіравалі васалы поласкага князя. З'яўленне нямецкіх крыжакоў в в'сходнім Прыбалтыцы пагражала Польшу.

нішими європейськими культурами, музеї, адалуши яє па частках суседзям, якія з гэтых частак залобілі зрабіць нацыянальны гонар, падпіраць аб'ект. Мы, еўрапейская краіна, перад якой адначасна ўвесь свет еўрапейскай цывілізацыі, уключае гэту цывілізацыю на мове іспанскага, славянскага і французскага народаў.

Діти наш народ. Душки і сумні.
Меу герою — і нікто їн не ведає... Усе
жыць любіў волю — і аго прымусілі
стаць рабом... Стварыў багачце культу-
ры — і сам яе не ведае... Аднак, не усё
жыць страчана. Есьць пакінуў што шану,
можа, апошні, усьвядоміў сябе людзьмі,
народам з Вялікай гісторыяй і культу-
рай, аднавіў тое, што амаль згублена,
каб паказаць, што "жыць яшчэ наш
народ, і жыць ён хоча, і жыць ён можа,
і жыць ён будзе!"

Амаль паўтарысямічы гадоў назад на засяленя балтаўпамімі плямёнамі абшчы Беларусі пачалі прыходзіць славяне. Змешчанае славянскага насельніцтва з балцкім у басейнах верхняга Дняпра і Заходняга Дзвіны выдзеліла са свайго агульнага племяннага ўзходзімі славянскіх тэрыторый. Тут у выніку славяна-балцкага сінтэзу ў VIII-X стст., утварыліся прабеларускія этнічныя супольнасці крыўчы, палачан, дрыгавічы і радзімічы, у культуры і мове якіх спалучыліся як славянскія, так і балцкія рысы. У гэтых супольнасцях фарміраванне беларускай народнасці. Дзяржкім беларусам у адрозненні

[illegible]

намі на Візантію — перемаргалі рамею.
Гістарычны крыніцы сведчаць, што
знаёма нашым прокам буды варэская
навука не толькі на сушы, але і на моры.
Іх бавяны лодкі-караблі добра адуцалі
сьбе як на рачных, так і на марскіх
прасторах, падыходзілі пад неспастан-
ныя ўраганы.
У Вялікіх Х і ХІІ ст. летанісьці павелі-
ляюць пра палацкіх князя Рагвалода, які
быў зусім самастойным і незалежным,
— «трымалъ, валадарю, князюжю Пола-
вскую зямлю». У яго час Полацкая зям-
лякства стала настолькі магутнай і в-
ядомай дзяржавай, што саюзы з ёй шу-
калі іныя валадары. Азін з іх, князь
Уладзімір (спельчучу) ноўбурскі, логым
заводзіў у Полацкую зямлю і валадар-
ю ў нацыянальным шлобэ з полацкай
князьняў Рагнедай, злодэу захавціў у
палон і забіў Рагвалода. Дачку Ра-
гвалода, Рагнеду, ён прымусява ўзяў у
жонку. Беларуска патрыячка Рагнеда
зробіла нябудоў зямх на жыццё Уладзі-
міра і зтым апынулася з тым князем у
звязьмю у Полацкай зямлі. З тэа пярв, як
заводзіў у Полацкую зямлю і валадар-
ю Рагвалодаў ўжукі супроць унукаў Я-
раслава. Мудрацъ, сына Уладзіміра

„Форд Фиеста“ выпуска 1998 года: перед
смят, но водительское сиденье от столкнове-
ния не пострадало. Манекен цел и невредим.

„Форд Фиеста” 1985 года восстановлению не подлежит. Шансов водителю уцелеть мало.
Фото из журнала „Авто Бильд”

Збытая слава Кароткі агляд ваеннай гісторыі Беларусі

(Працяг. Пачатак на 3-й стар.)

Пад канец XII ст. пры князі Вілені ў склад Валакія княства Літоўскага ўвайшла Берасцейская зямля, а пазней — усею поўднёва-заходняй часткай Галіцыі. Пры князі Гедыміне да княства далучыліся большыя часткі этнічна беларускай тэрыторыі. Аб'яднанне адбылася на аснове ўзаемадамоўнасці, акая гарантвала захаванне асобнасці мясцовага самакіравання, гаспадарства і сацыяльнага жыцця. У 1323 г. вялікі князь Гедымін пераўтварыў Літоўскае княства ў вялікае княства Літоўскае. Пры ацым наступілі Альгерда ў склад Вялікага княства Літоўскага ўвайшло левабярэжжа Дняпра да нізоў Прыпяці, а пры Вітаўце — Смаленшчына. Так завяршылася ўключэнне беларускіх зямель у магутнае пасадарства Еўропы, у якім каласна ламінавала беларускае насельніцтва, дзяржаўны мовы былі старабеларускай, а ў культурным жыцці ламавалася беларускі элемент. Тагачасныя беларусы задаліся "літвой" ці "літвінамі".

Аднак дзяржава будавалася ў даўня не мірных умовах. У 1303 па 1413 г. насельніцтва Беларусі выпадкова безліч ваенных паходаў крывяжы, зрабіўшы свой ваіцкі ўклад у справу агульнаеўрапейскай барацьбы народаў Еўропы супраць крывяжы ацрасі. Яна ўскі раз праходзіла праз зямлі Палівіны і Панамяніны.

З пачатку XII ст. Палацкі Віцебск сталі адгравіваць ролю багатырскіх застав на шляху крывяжы ацрасі ў Палавіны, напугаў зачынушы крывяжам ход па Давіне ўглыб беларускіх зямель, на Смаленшчыну і Маскву.

Летам 1236 г. войскі Ордэна мечаносцаў былі разгромлены каля Шаўляя аб'яднаным беларуска-літоўскім войскам. Гэта прымусіла мечаносцаў пайсці на аб'яднанне з Тэўтонскім ордэнам і ўтварыць сумесны Літоўскі ордэн са сталіцай у Рызе. Рышарды і літвіны былі частку сваёй ацрасі курс у дачыненні да народаў Прыбалтыі.

Беларусі, зямлі Пскоўшчыны і Наўгародшчыны. За перыяд з 1230 па 1284 г. тэўтоны падпарадкавалі Прусію і зрабілі яе базай для сваіх паходаў на суседнія тэрыторыі. У процістаянні з тэўтонамі былая вывуча беларускіх палкоў. Асабліва праявілі сябе паланцы і вішлянцы ў бітвах ля воз. Дубра (1260 г.) і Ленавардзіны (1261 г.).

Узброеныя сілы Літоўскага ордэна дзейнічалі не толькі ў Беларусі, Палавінах і Панамянінах, а і на Прусію, 10 паходаў на Літвіно. За адносна кароткі перыяд (37 гадоў) было зроблена за аб'ёму каля 140 паходаў. Прычым за апошнія 12 гадоў праўлення Кейстута (1370—1382 гг.) адбылося 75 паходаў. У сярэднім па 6 паходаў у год. Большым чым 15 паходаў у год зроблена крывяжы ацрасі ў час праўлення Вітаўта (1382—1401 гг.). Апошні драпежніцкі паход крывяжы ў Літвіно зрабіў у 1413 г.

Землі Беларусі і Літвы шчопа ра паліты крыве іхніх лепшых сыноў, якія зрабілі непамерна вялікі ўклад у развіццё еўрапейскую вышываўча барацьбу эпохі сярэднявечча. Дарога да перамогі густа выслана цэлымі многіх тысяч баявых і слаўных вішлянцаў. Аб мурі многіх беларускіх займаў пашчырабі свае мячы драпежніцкіх чужыцы. Акрамя Гродна, яны і сям беспамятава — у 1250, 1314, 1391 і 1394 гг. — штурмавалі Наваград. Паць разоў — у 1333, 1334, 1366, 1382 і 1386 гг. — бачылі і годзі і непакоены бацька гароду беларускіх слаўны горад Палацкі. Тройчы — у 1384, 1392, 1394 гг. — яны спрабавалі ўзбрацца на вышываўча Палацкія зойка. Акрамя сцягоў ямацкіх рышардаў, тут развіваліся харугвы рышардаў Англіі, Францыі, многіх іных краін Еўропы. Бачылі і пад сваім сцягам Крэва, Барэсе, Камяна, Ваўкавыск, Мядзель, Камяна, Браслаў, Спільна неслучайна вяска, па іх не раз прайшлася разбуральная вайна.

Аднак найбольшую славу не прыступіла швардны, пра акую існала ўсе еўрапейскія рышарды, атрымала старажытная Гародня, ці "замак Гарган", як яго называлі прускія хрысціянцы. Панамяніны з 1264 па 1402 г. крывяжы зрабілі на гэце артыяне гняздо дзяржавы каля 20 паходаў. Бадай, не знайсці краіны ў Еўропе, адкуль рышарды не пабывалі б пад сцягам "недаступнага Гаргана". Паход "на Гарган" лічыцца вышываўча адназначна і гонарам малодша еўрапейскага дараўства, рамантычнай змаго прыварочных свецкіх баляў і банкетаў. З Германіі, Францыі, Швецыі, Галандыі, Даніі, Італіі, Іспаніі, Чэхіі і Англіі — атрад за атрадам ішлі крывяжкі "на Гарган". Хто іх толькі не ўзнавічаў! — маістр тэўтонаў Шарбэрт (1284 г.), конурты Кенігсберга і Брандэнбурга, маістры Літоўскага ордэна і англійска графы Чэмберлены, Нортумбелен і Бадфарды.

Больш за чварць стагодыя абаронцы Гародні кіраваў пераможны князь Давід Гарганскі, які са сваёй дружнай каліцай на вырुकку Наваградку і Пскову, рабіў кінжалныя райды ў Прусію, пад Брандэнбург і Франкфурт-на-Одэры. Не могуць адолесць Давід і да рышарды баі, не маюць да ламаюгай наёмніка зойбны, польскага рышарда Андэя Госта, па адрадыніку і трусавы Габіла ў 1328 г.

Сумеснае беларуска-літоўскае войска выйграла буйнелікую бітву еўрапейскага маштабу на раце Стрэва ў Палаці. Немцам на падхаўванне прыбылі рышарды з Францыі і Англіі. Усёго іхняе пёшае і коннае войска на чале з маістрам налічвала каля 40 тысяч чалавек. Беларуская-літоўская дружныны былі ўмоўненыя харугвымі з Палаці, Віцебска, Гародні, Наваградка, Барэсе, Смаленска, Уладзіміра-Валакіяска. Сязнае войска не саступала рышардскаму ні па колькасці, ні па ўзбраенні. Па маштабе і па сваім стратэгічным значэнні бітва на Стрэве была раўняюча бітвы на Галіцыі і бітвы на Куліковам. Пад Палацім і на Куліковым тацарыліся ў палітцы Шваржыка князья, якія знайшлі сабе саюзнікаў беларуска-літоўскай дзяржавы. З гэтым і звязаны знакамцы паход 1375 г. на Маскву. Беларускі харугвы досыць красамоўна адлюстроўвалі тую падаю. На світанку вялікі князь Альгерда разам са сваім войскам уступілі ў Пскоўскую гару. Маскоўскі князь Дзімітрый (будучы Данскі), разліна ашанішы сілы і бачычы бесперспектынасці бітвы, першым прапанаваў замірэнне. "А пасля доўгіх намоваў даўся Альгерда аднавіны я міра, але пад умоваю, каб яны воляны былі з часткай рышарды і іхных верных і да зымку Маскоўскага зойбніцка ўсёх".

У крэмільскіх саборах Альгерда завіц: "Бачыш, князя Дзімітрый, што з нас раней на вайну ўста?" Гэтыя падаі і словы даюць магчымасць адначасна забіраць зойбніцка беларуска-літоўскай дзяржавы і тактычна мабілізацыю еўрапейскай, што ў дадзеным выпадку з'яўлялася пераможнай перамогай. Падаі адбываліся на Валыкім, і Альгерда падараваў Дзімітрыю чырвоныя каліцаныя, а затым зламаў сваю даю аб брму Масквы, каб Масква памятала, што беларуска-літоўскае войска было тут і "на іх, сваю Альгерда крушыў аб брму".

У выніку мірных перамоваў кінжаліт быў заалажаны. Працяг, толькі часова.

Новы крывіц у адносінах беларуска-літоўскай дзяржавы і Валыкія княства Маскоўскага ўзнік ужо за часамі Вітаўта Валыкі. І гэтым разам асабіла ўважліва Маскву вярнуў да Смаленска. Тацарыліся кінжалі Вітаўт мусіў у 1405 г. палесці пад сцяны Смаленска з вялікім войскам і артылерыяй. Зараднік-князь Юрый Свята-слававіч Смаленскі ўвайшоў у зымку з Масквою, накіраваў паслода па крывяжы па дамагому. У асаўнасці князя Вітаўт у дзельм смалян ўвайшоў у Гародню.

Але толькі пасля Дуброўны (Грунавалы) і кінжаліцы крывяжы пацары беларуска-літоўскай гаспадары залоу па пасарадану супакоі Маскву. Пасарадава па вайсковата паходу на аб'яраванне ў 1416 г. па Пушчым маскоўскай беларускіх кулоў. Вітаўт Вялікі досыць хутка арганізаваў вайсковую экспедыцыю. Два войскі састраіліся на р.Вурты. Патабавані беларуска-літоўскага гаспадары былі наступнымі: пакарэнне рабаўніцка і кампенсацыя маскоўскім бокам вайсковых выдаткаў. Патабавані перамогі адліц з беларускіх рышардаў Андэя, не вытрымаўшы, ўскрынуў: "Не мірыся, Вітаўце, не мірыся, таму што на самой справе мы з Масквою ішчы не біліся!" Маскоўцы выкіналі ўсе патабаванні валыкія князя літоўскага.

У выніку вайсковых і палітычных дзеянняў Беларусі Літоўскае дзяржава пашырыла межы на ўсход. Ягона мяжа праходзіла ажно каля сучаснага Мажавіска — за 107 верстаў ад Масквы.

Ужо пры вялікім князі Казіміры, у 1458 г., адбывалася наглынуц вайна Маскоўскага князя Вітаўта са сваёй вайскай, закінуўшы на дапамогу казанскага хана, і падышоў да Валыкія, акая талі належала Валыкіам княству Літоўскаму. Па шляху маскоўцы "руйнавалі і палілі вольшчы". Па Беларусі і Літве князь Казімір пакінуў саліку войска, нунішы дадаткова польскіх жаўнераў. Гетманам быў пастаўлены беларускі магнат Станіслаў Кішка. Вялікі князь Казімір застаўся ў Смаленску, а гетман рушыў з войскам насустрач маскоўцам. Але вораг ужо паспеў вывесці свае аддзельныя з тэрыторыі беларуска-літоўскай дзяржавы. Па шляху праціўніка гетман Кішка ўварваўся ў маскоўскія вольшчы, узяў крэпасці Мажаўск, Казельск, Вору, Калугу, Калі Масква падлягнула 15-тысячнае войска, гетман Кішка хутка адрадаваў на з'яўленне такой значнай сілы. У сваім тым беларускі гетман "у хітрых засадах" пакінуў аддзельна Зіновіча і двух Развілаў, а сам выступіў насустрач ворагу. "Масква... у вялікаскай войска свайго, велікіх ахотна... ударыла па беларускіх алдзельх Кішкі. Гетман у сваю вару пачаў алдзельш, хутка сваё войска і прывёў Маскву на вольшчы і Развілавы рогі, наўмысна пастаўляючы ў засаду, а потым сам Кішка абярнуўся, а Зіновіч і Развілавы ўдарылі па ворагу з бакоў. Дзімітрый гетман беларуска-літоўскае войска маскоўцаў "секучы, рубчы, колючы". Гэта паведамленне "Кронікі Літоўскай і Жамойцкай" асабіла каштоўнае тым, што знаеішы нас з тактыкай бою беларускіх вараў супраць пераважаючага праціўніка.

(Працяг будзе.)

Недаўна прэзідэнт МОК Хуан Антоніа Самарачы выступіў са сенсацыйным заяўленнем: у январе будучага года ў Лозанне асостыся канфэрэнцыя, псвечаная легалізацыі трансгумінаў.

Аднак гэтыя кнэстатыва псвечаныя і да маскоўскай. Калі ў сярэдзіне XIV ст. у Смаленску часова перамагла прамаскоўская партыя, гэта сапсавала адносіны паміж двума суседзямі і родзічамі. У канцы 60-х гадоў пазіцыі Валыкія княства Літоўскага на Смаленшчыне ўзмацніліся ў 1367 г. Андэя Альгердавіч. Палацкі, занаў Роднію і Харвац — два парадкі на поўдзень ад Смаленска. У рэшце рэшт смаленскі князь Святаслаў Іванавіч стаў верным саюзнікам Валыкія княства і разам з вялікім князем Альгердам у 1368, 1370 і 1372 гг. змагаўся супраць маскоўскіх войскаў, якія імкнуліся перахопіць аб'яднаную беларускіх зямель. Смаленскі палкі хадзілі і на крывяжы.

Дадаткова абвастраліся адносіны паміж Вялікім княствам Маскоўскім і Літоўскім у сувязі з антымаскоўскімі тацарымі ў палітцы Шваржыка князья, якія знайшлі сабе саюзнікаў беларуска-літоўскай дзяржавы. З гэтым і звязаны знакамцы паход 1375 г. на Маскву. Беларускі харугвы досыць красамоўна адлюстроўвалі тую падаю. На світанку вялікі князь Альгерда разам са сваім войскам уступілі ў Пскоўскую гару. Маскоўскі князь Дзімітрый (будучы Данскі), разліна ашанішы сілы і бачычы бесперспектынасці бітвы, першым прапанаваў замірэнне. "А пасля доўгіх намоваў даўся Альгерда аднавіны я міра, але пад умоваю, каб яны воляны былі з часткай рышарды і іхных верных і да зымку Маскоўскага зойбніцка ўсёх".

У крэмільскіх саборах Альгерда завіц: "Бачыш, князя Дзімітрый, што з нас раней на вайну ўста?" Гэтыя падаі і словы даюць магчымасць адначасна забіраць зойбніцка беларуска-літоўскай дзяржавы і тактычна мабілізацыю еўрапейскай, што ў дадзеным выпадку з'яўлялася пераможнай перамогай. Падаі адбываліся на Валыкім, і Альгерда падараваў Дзімітрыю чырвоныя каліцаныя, а затым зламаў сваю даю аб брму Масквы, каб Масква памятала, што беларуска-літоўскае войска было тут і "на іх, сваю Альгерда крушыў аб брму".

У выніку мірных перамоваў кінжаліт быў заалажаны. Працяг, толькі часова.

Новы крывіц у адносінах беларуска-літоўскай дзяржавы і Валыкія княства Маскоўскага ўзнік ужо за часамі Вітаўта Валыкі. І гэтым разам асабіла ўважліва Маскву вярнуў да Смаленска. Тацарыліся кінжалі Вітаўт мусіў у 1405 г. палесці пад сцяны Смаленска з вялікім войскам і артылерыяй. Зараднік-князь Юрый Свята-слававіч Смаленскі ўвайшоў у зымку з Масквою, накіраваў паслода па крывяжы па дамагому. У асаўнасці князя Вітаўт у дзельм смалян ўвайшоў у Гародню.

Але толькі пасля Дуброўны (Грунавалы) і кінжаліцы крывяжы пацары беларуска-літоўскай гаспадары залоу па пасарадану супакоі Маскву. Пасарадава па вайсковата паходу на аб'яраванне ў 1416 г. па Пушчым маскоўскай беларускіх кулоў. Вітаўт Вялікі досыць хутка арганізаваў вайсковую экспедыцыю. Два войскі састраіліся на р.Вурты. Патабавані беларуска-літоўскага гаспадары былі наступнымі: пакарэнне рабаўніцка і кампенсацыя маскоўскім бокам вайсковых выдаткаў. Патабавані перамогі адліц з беларускіх рышардаў Андэя, не вытрымаўшы, ўскрынуў: "Не мірыся, Вітаўце, не мірыся, таму што на самой справе мы з Масквою ішчы не біліся!" Маскоўцы выкіналі ўсе патабаванні валыкія князя літоўскага.

У выніку вайсковых і палітычных дзеянняў Беларусі Літоўскае дзяржава пашырыла межы на ўсход. Ягона мяжа праходзіла ажно каля сучаснага Мажавіска — за 107 верстаў ад Масквы.

Ужо пры вялікім князі Казіміры, у 1458 г., адбывалася наглынуц вайна Маскоўскага князя Вітаўта са сваёй вайскай, закінуўшы на дапамогу казанскага хана, і падышоў да Валыкія, акая талі належала Валыкіам княству Літоўскаму. Па шляху маскоўцы "руйнавалі і палілі вольшчы". Па Беларусі і Літве князь Казімір пакінуў саліку войска, нунішы дадаткова польскіх жаўнераў. Гетманам быў пастаўлены беларускі магнат Станіслаў Кішка. Вялікі князь Казімір застаўся ў Смаленску, а гетман рушыў з войскам насустрач маскоўцам. Але вораг ужо паспеў вывесці свае аддзельныя з тэрыторыі беларуска-літоўскай дзяржавы. Па шляху праціўніка гетман Кішка ўварваўся ў маскоўскія вольшчы, узяў крэпасці Мажаўск, Казельск, Вору, Калугу, Калі Масква падлягнула 15-тысячнае войска, гетман Кішка хутка адрадаваў на з'яўленне такой значнай сілы. У сваім тым беларускі гетман "у хітрых засадах" пакінуў аддзельна Зіновіча і двух Развілаў, а сам выступіў насустрач ворагу. "Масква... у вялікаскай войска свайго, велікіх ахотна... ударыла па беларускіх алдзельх Кішкі. Гетман у сваю вару пачаў алдзельш, хутка сваё войска і прывёў Маскву на вольшчы і Развілавы рогі, наўмысна пастаўляючы ў засаду, а потым сам Кішка абярнуўся, а Зіновіч і Развілавы ўдарылі па ворагу з бакоў. Дзімітрый гетман беларуска-літоўскае войска маскоўцаў "секучы, рубчы, колючы". Гэта паведамленне "Кронікі Літоўскай і Жамойцкай" асабіла каштоўнае тым, што знаеішы нас з тактыкай бою беларускіх вараў супраць пераважаючага праціўніка.

(Працяг будзе.)

Недаўна прэзідэнт МОК Хуан Антоніа Самарачы выступіў са сенсацыйным заяўленнем: у январе будучага года ў Лозанне асостыся канфэрэнцыя, псвечаная легалізацыі трансгумінаў.

Аднак гэтыя кнэстатыва псвечаныя і да маскоўскай. Калі ў сярэдзіне XIV ст. у Смаленску часова перамагла прамаскоўская партыя, гэта сапсавала адносіны паміж двума суседзямі і родзічамі. У канцы 60-х гадоў пазіцыі Валыкія княства Літоўскага на Смаленшчыне ўзмацніліся ў 1367 г. Андэя Альгердавіч. Палацкі, занаў Роднію і Харвац — два парадкі на поўдзень ад Смаленска. У рэшце рэшт смаленскі князь Святаслаў Іванавіч стаў верным саюзнікам Валыкія княства і разам з вялікім князем Альгердам у 1368, 1370 і 1372 гг. змагаўся супраць маскоўскіх войскаў, якія імкнуліся перахопіць аб'яднаную беларускіх зямель. Смаленскі палкі хадзілі і на крывяжы.

Дадаткова абвастраліся адносіны паміж Вялікім княствам Маскоўскім і Літоўскім у сувязі з антымаскоўскімі тацарымі ў палітцы Шваржыка князья, якія знайшлі сабе саюзнікаў беларуска-літоўскай дзяржавы. З гэтым і звязаны знакамцы паход 1375 г. на Маскву. Беларускі харугвы досыць красамоўна адлюстроўвалі тую падаю. На світанку вялікі князь Альгерда разам са сваім войскам уступілі ў Пскоўскую гару. Маскоўскі князь Дзімітрый (будучы Данскі), разліна ашанішы сілы і бачычы бесперспектынасці бітвы, першым прапанаваў замірэнне. "А пасля доўгіх намоваў даўся Альгерда аднавіны я міра, але пад умоваю, каб яны воляны былі з часткай рышарды і іхных верных і да зымку Маскоўскага зойбніцка ўсёх".

У крэмільскіх саборах Альгерда завіц: "Бачыш, князя Дзімітрый, што з нас раней на вайну ўста?" Гэтыя падаі і словы даюць магчымасць адначасна забіраць зойбніцка беларуска-літоўскай дзяржавы і тактычна мабілізацыю еўрапейскай, што ў дадзеным выпадку з'яўлялася пераможнай перамогай. Падаі адбываліся на Валыкім, і Альгерда падараваў Дзімітрыю чырвоныя каліцаныя, а затым зламаў сваю даю аб брму Масквы, каб Масква памятала, што беларуска-літоўскае войска было тут і "на іх, сваю Альгерда крушыў аб брму".

У выніку мірных перамоваў кінжаліт быў заалажаны. Працяг, толькі часова.

Новы крывіц у адносінах беларуска-літоўскай дзяржавы і Валыкія княства Маскоўскага ўзнік ужо за часамі Вітаўта Валыкі. І гэтым разам асабіла ўважліва Маскву вярнуў да Смаленска. Тацарыліся кінжалі Вітаўт мусіў у 1405 г. палесці пад сцяны Смаленска з вялікім войскам і артылерыяй. Зараднік-князь Юрый Свята-слававіч Смаленскі ўвайшоў у зымку з Масквою, накіраваў паслода па крывяжы па дамагому. У асаўнасці князя Вітаўт у дзельм смалян ўвайшоў у Гародню.

Але толькі пасля Дуброўны (Грунавалы) і кінжаліцы крывяжы пацары беларуска-літоўскай гаспадары залоу па пасарадану супакоі Маскву. Пасарадава па вайсковата паходу на аб'яраванне ў 1416 г. па Пушчым маскоўскай беларускіх кулоў. Вітаўт Вялікі досыць хутка арганізаваў вайсковую экспедыцыю. Два войскі састраіліся на р.Вурты. Патабавані беларуска-літоўскага гаспадары былі наступнымі: пакарэнне рабаўніцка і кампенсацыя маскоўскім бокам вайсковых выдаткаў. Патабавані перамогі адліц з беларускіх рышардаў Андэя, не вытрымаўшы, ўскрынуў: "Не мірыся, Вітаўце, не мірыся, таму што на самой справе мы з Масквою ішчы не біліся!" Маскоўцы выкіналі ўсе патабаванні валыкія князя літоўскага.

У выніку вайсковых і палітычных дзеянняў Беларусі Літоўскае дзяржава пашырыла межы на ўсход. Ягона мяжа праходзіла ажно каля сучаснага Мажавіска — за 107 верстаў ад Масквы.

Ужо пры вялікім князі Казіміры, у 1458 г., адбывалася наглынуц вайна Маскоўскага князя Вітаўта са сваёй вайскай, закінуўшы на дапамогу казанскага хана, і падышоў да Валыкія, акая талі належала Валыкіам княству Літоўскаму. Па шляху маскоўцы "руйнавалі і палілі вольшчы". Па Беларусі і Літве князь Казімір пакінуў саліку войска, нунішы дадаткова польскіх жаўнераў. Гетманам быў пастаўлены беларускі магнат Станіслаў Кішка. Вялікі князь Казімір застаўся ў Смаленску, а гетман рушыў з войскам насустрач маскоўцам. Але вораг ужо паспеў вывесці свае аддзельныя з тэрыторыі беларуска-літоўскай дзяржавы. Па шляху праціўніка гетман Кішка ўварваўся ў маскоўскія вольшчы, узяў крэпасці Мажаўск, Казельск, Вору, Калугу, Калі Масква падлягнула 15-тысячнае войска, гетман Кішка хутка адрадаваў на з'яўленне такой значнай сілы. У сваім тым беларускі гетман "у хітрых засадах" пакінуў аддзельна Зіновіча і двух Развілаў, а сам выступіў насустрач ворагу. "Масква... у вялікаскай войска свайго, велікіх ахотна... ударыла па беларускіх алдзельх Кішкі. Гетман у сваю вару пачаў алдзельш, хутка сваё войска і прывёў Маскву на вольшчы і Развілавы рогі, наўмысна пастаўляючы ў засаду, а потым сам Кішка абярнуўся, а Зіновіч і Развілавы ўдарылі па ворагу з бакоў. Дзімітрый гетман беларуска-літоўскае войска маскоўцаў "секучы, рубчы, колючы". Гэта паведамленне "Кронікі Літоўскай і Жамойцкай" асабіла каштоўнае тым, што знаеішы нас з тактыкай бою беларускіх вараў супраць пераважаючага праціўніка.

(Працяг будзе.)

Недаўна прэзідэнт МОК Хуан Антоніа Самарачы выступіў са сенсацыйным заяўленнем: у январе будучага года ў Лозанне асостыся канфэрэнцыя, псвечаная легалізацыі трансгумінаў.

Аднак гэтыя кнэстатыва псвечаныя і да маскоўскай. Калі ў сярэдзіне XIV ст. у Смаленску часова перамагла прамаскоўская партыя, гэта сапсавала адносіны паміж двума суседзямі і родзічамі. У канцы 60-х гадоў пазіцыі Валыкія княства Літоўскага на Смаленшчыне ўзмацніліся ў 1367 г. Андэя Альгердавіч. Палацкі, занаў Роднію і Харвац — два парадкі на поўдзень ад Смаленска. У рэшце рэшт смаленскі князь Святаслаў Іванавіч стаў верным саюзнікам Валыкія княства і разам з вялікім князем Альгердам у 1368, 1370 і 1372 гг. змагаўся супраць маскоўскіх войскаў, якія імкнуліся перахопіць аб'яднаную беларускіх зямель. Смаленскі палкі хадзілі і на крывяжы.

Дадаткова абвастраліся адносіны паміж Вялікім княствам Маскоўскім і Літоўскім у сувязі з антымаскоўскімі тацарымі ў палітцы Шваржыка князья, якія знайшлі сабе саюзнікаў беларуска-літоўскай дзяржавы. З гэтым і звязаны знакамцы паход 1375 г. на Маскву. Беларускі харугвы досыць красамоўна адлюстроўвалі тую падаю. На світанку вялікі князь Альгерда разам са сваім войскам уступілі ў Пскоўскую гару. Маскоўскі князь Дзімітрый (будучы Данскі), разліна ашанішы сілы і бачычы бесперспектынасці бітвы, першым прапанаваў замірэнне. "А пасля доўгіх намоваў даўся Альгерда аднавіны я міра, але пад умоваю, каб яны воляны былі з часткай рышарды і іхных верных і да зымку Маскоўскага зойбніцка ўсёх".

У крэмільскіх саборах Альгерда завіц: "Бачыш, князя Дзімітрый, што з нас раней на вайну ўста?" Гэтыя падаі і словы даюць магчымасць адначасна забіраць зойбніцка беларуска-літоўскай дзяржавы і тактычна мабілізацыю еўрапейскай, што ў дадзеным выпадку з'яўлялася пераможнай перамогай. Падаі адбываліся на Валыкім, і Альгерда падараваў Дзімітрыю чырвоныя каліцаныя, а затым зламаў сваю даю аб брму Масквы, каб Масква памятала, што беларуска-літоўскае войска было тут і "на іх, сваю Альгерда крушыў аб брму".

У выніку мірных перамоваў кінжаліт быў заалажаны. Працяг, толькі часова.

Новы крывіц у адносінах беларуска-літоўскай дзяржавы і Валыкія княства Маскоўскага ўзнік ужо за часамі Вітаўта Валыкі. І гэтым разам асабіла ўважліва Маскву вярнуў да Смаленска. Тацарыліся кінжалі Вітаўт мусіў у 1405 г. палесці пад сцяны Смаленска з вялікім войскам і артылерыяй. Зараднік-князь Юрый Свята-слававіч Смаленскі ўвайшоў у зымку з Масквою, накіраваў паслода па крывяжы па дамагому. У асаўнасці князя Вітаўт у дзельм смалян ўвайшоў у Гародню.

Але толькі пасля Дуброўны (Грунавалы) і кінжаліцы крывяжы пацары беларуска-літоўскай гаспадары залоу па пасарадану супакоі Маскву. Пасарадава па вайсковата паходу на аб'яраванне ў 1416 г. па Пушчым маскоўскай беларускіх кулоў. Вітаўт Вялікі досыць хутка арганізаваў вайсковую экспедыцыю. Два войскі састраіліся на р.Вурты. Патабавані беларуска-літоўскага гаспадары былі наступнымі: пакарэнне рабаўніцка і кампенсацыя маскоўскім бокам вайсковых выдаткаў. Патабавані перамогі адліц з беларускіх рышардаў Андэя, не вытрымаўшы, ўскрынуў: "Не мірыся, Вітаўце, не мірыся, таму што на самой справе мы з Масквою ішчы не біліся!" Маскоўцы выкіналі ўсе патабаванні валыкія князя літоўскага.

У выніку вайсковых і палітычных дзеянняў Беларусі Літоўскае дзяржава пашырыла межы на ўсход. Ягона мяжа праходзіла ажно каля сучаснага Мажавіска — за 107 верстаў ад Масквы.

Ужо пры вялікім князі Казіміры, у 1458 г., адбывалася наглынуц вайна Маскоўскага князя Вітаўта са сваёй вайскай, закінуўшы на дапамогу казанскага хана, і падышоў да Валыкі